

A Somogyi-könyvtár polcairól

Fercirungolt stokkerli

Kóbor János Asztalosipari a.b.c.-je (1941) nem csupán gyakorlati ismeretekkel, de mélyreható elméleti tudással, sőt: nyelvvédelmi útavalóval is föltarisznázta a jövő mesterembereit.

Stokkerli fabrikálásakor a möbeltisler előbb hóbelbankon stószpánggal rihtolja a bretlit, aztán következik a többi munkafázis. A befejezett stokkerlit igény szerint fercirungolhatja is, aztán liferál a kuncsaftnak.

A hajdani faipari szakzsargonnal fűszerezett bevezetés szabad fordítása: az ülőkét készítő bútorasztalos a gyalupadon taszítógyaluval igazít a deszkán, majd jön a következő művelet. Ha elkészült, kerülhet a kisszékre némi díszítés, aztán az árut elszállítja a megrendelőnek.

Az idézett műszavak Kóbor János Asztalos a.b.c. című tankönyvének 1941-es kiadásából valók. A szerzőtől természetesen távol állt a nyelvrombolás – ellenkezőleg. A kötet végén, „Magyarosan” címmel, külön fejezetet szentel az „Asztalosipari magyarosító szakszótár” számára, s arra biztatja a tanoncokat, hogy „A gyakorlatban használatos idegen szavak és szakkifejezések helyett használjunk megfelelő magyar szavakat.”

A szerző mindjárt a könyv első oldalán lélekemelő intelmeket intéz a tanulóifjúsághoz. Emlékeztet a hajdanvolt időkre, amikor a „céhintézmény őrzője volt az ipari tisztességnek, forrása az egymás iránt való megbecsülésnek és szeretetnek.” A sorok fölötti fotón a pécsi asztalosmesterek „Mesterládája”. A gazdagon faragott láda födelén a pécsi székesegyházra emlékeztető tornyok csúcsosodnak, legyezőszerűen szétterült alakzatban.

„A nagy idők emlékeinek e jelképe tisztességre, becsületre s testvéri összefogásra inti a mai fiatal „mester-nemzedéket”, melynek tagjai ünnepélyes keretek között teszik le a lábára a mesteri fogadalmukat és írják be nevüket a benne elhelyezett ifjú asztalosmesterek „Aranykönyvébe”.

A fogadalom szövege is szép: „... fogadom, hogy iparomat egész életemen át tisztességgel és becsülettel szolgálom. Kiváló elődeinkhez híven, azok szellemében óhajtok munkálkodni. Arra törekszem, hogy iparom megbecsülésében embertársaim hasznára és Magyar Hazámnak javára lehessenek. Isten engem úgy segítjen!”

Amíg azonban fogadalomtételig jut a tanonc, meglepő mennyiségű és mélységű tudást kell magába szívnia. Megtanul tizedes törtekkel számolni; hosszúságot, területet, térfogatot mérni (bécsi mértékegységek szerint is!), árat, százalékot és kamatot számítani, költségvetést készíteni, leltározni és könyvelni, váltót írni, forgatni és behajtani, üzleti levelet és cégtáblát szövegezni, hirdetést fogalmazni, árajánlatot tenni, számlát kiállítani – az ügyviteli sor még folytatható.

S ha mindezekben szerencsésen túlkerült, megismeri az „ipari közigazgatás” fogalmait és jogi szabályozását, az üzletnyitás rejtelseit, az iparkamara és adórendszer működését, az ipari egészségtan alapjait – és bőven túl a tankönyv felén találkozik először a faipari technológiával, a fafajtáktól a megmunkáláson és műszaki rajzokon át a bútorstílusokig.

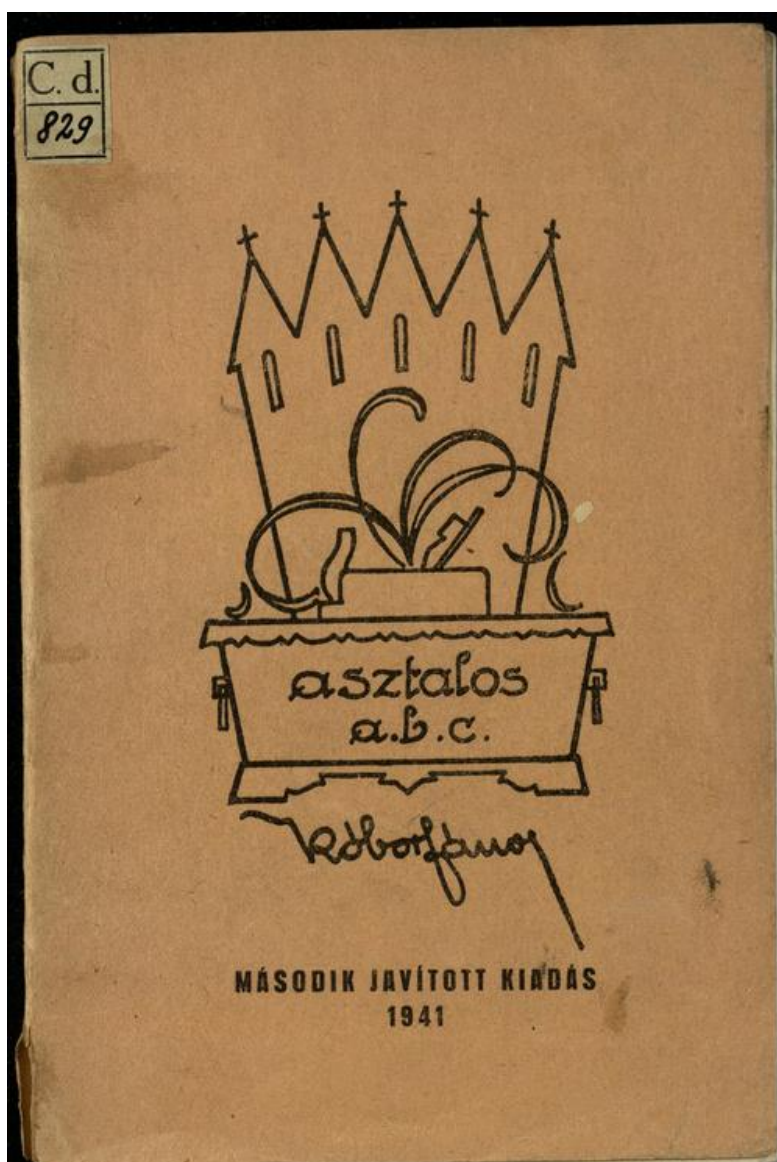
A nyelvvédelem iránt elkötelezett szerző Kisfaludy-, Kazinczy- és Széchenyi-idézetekkel bocsátja útjukra a jövőendő asztalosmestereit. A „legnagyobb magyar” így vélekedett a nyelvről: „Most a különböző nyelvek azok a nagy határok, amelyek a nemzeteket egymástól elválasztják, s megóvják egyéniségüket és létüket, mint nemzetekét. Folyók, hegyek, tengerek mind semmik. Nyelvek az igazi védfalak.”

Nyilas Péter

SOMOGYI KÁROLY
VÁROSI ÉS MEGYEI KÖNYVTÁR
SZEGED

cím: 6720 Szeged, Dóm tér 1-4.
levelezési cím: 6701 Szeged, Pf. 441.

telefon: +36 62 425 525
fax: +36 62 630 601

e-mail: library@sk-szeged.hu
honlap: www.sk-szeged.hu